Vastine - Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta HE 3/2026 vp

Ympäristövaliokunta

19.3.2026

Johtava asiantuntija Tarja Virkkunen (TEM)

Lainsäädäntöneuvos Mikko Koskela (YM)

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Yleistä asiantuntijalausuntojen sisällöstä

- Yleisesti vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki) ja rakentamislain muutosehdotuksien katsottiin olevan kannatettavia kansainvälisen turvallisuustilanteen vuoksi.
- Esityksen katsottiin koskevan harvalukuisia kohteita ja kohteet sijoitettaisiin ensisijaisesti kaavoitusmenettelyn perusteella.
  - Joissakin kommenteissa katsottiin, että uusi menettely syrjäyttää kaavoituksen kunnissa.
- Poikkeuksien tarve kuitenkin tunnistettiin nopeasti muuttuvan maailmantilanteen takia.

Vastine - kemikaaliturvallisuuslaki

- Asiantuntijalausunnoissa kommentointiin erityisesti kemikaaliturvallisuuslain 20 §:ää ja ehdotettua kemikaaliturvallisuuslain 20 a §:ää.
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto katsoi, että 20 §:ää tulisi muuttaa siten, että siinä tulisi huomioida myös puhtaan siirtymän sijoituslupa ja pykälään tulisi lisätä säännös, jonka nojalla vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä teollisesti käsitteleviä ja varastoivia laitoksia voitaisiin sijoittaa myös oikeusvaikutteisen kaavan ulkopuolella oleville alueille (räjähdevarastot).
- Työ- ja elinkeinoministeriö on säädösmuutoshankkeessa esittänyt muutoksia vain maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevien säännösten osalta hankkeen aikataulun takia.
  - Puhtaan siirtymän sijoittamislupaa koskevien säännösten lisääminen kemikaaliturvallisuuslakiin vaatii tarkempaa selvitystä.
- 20 § ei kuitenkaan velvoita oikeusvaikutteista kaavaa kemikaaliturvallisuuslain mukaisen tuotantolaitoksen luvan edellytyksenä.
  - Velvoite olla oikeusvaikutteinen kaava tulee alueidenkäyttölaista (132/1999) ja rakentamislaista.
- Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että kemikaaliturvallisuuslailla tai sen nojalla annetuilla säännöksillä ei voida antaa säännöksiä tuotantolaitoksen sijoittamisesta oikeusvaikutteisen kaavan ulkopuolelle. Tämän vuoksi räjähdevarastoja koskevia poikkeuksia ei voi sisällyttää kemikaaliturvallisuuslakiin.
  - Ehdotus ei ole myöskään Seveso III –direktiivin mukainen

Vastine - kemikaaliturvallisuuslaki

- Oikeusministeriö kommentoi myös ehdotetun 20 a §:n tarpeellisuutta ja selkeyttä suhteessa lupa- ja ilmoitusmenettelyyn.
  - Säännös on tarpeellinen selkeyttääkseen tuotantolaitoksen sijoittamisen huomioon ottamista lupa- ja ilmoituskäsittelyssä. Vastaava säännös on 20 §:ssä. Säännös on myös tarpeellinen Seveso III-direktiivin täytäntöönpanon kannalta.
- Oikeusministeriö on ehdottanut 25 b §:n 1 momentin viimeisen lauseen muotoilua. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että lausetta voi täsmentää, mutta oikeusministeriön ehdottamaa muutosta tulisi muokata seuraavanlaiseksi:
  - *” Puolustusministeriön on lausunnossaan arvioitava ja otettava kantaa siihen, että mitä tietoja toiminnanharjoittaja voi jättää antamatta yleisölle tämän lain 31 §:n 5 ja 6 momentin sekä 32 §:n 4 momentin nojalla.”*
- Oikeusministeriö on ehdottanut muutosta myös 104 g §:ään. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo muutosehdotuksen muotoilun olevan perusteltu.
- Oikeusministeriö kommentoi myös 2 §:n 3 momentiksi lisättäväksi ehdotettua säännöstä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että säännös on tarpeellinen huomioon ottaen kemikaaliturvallisuuslain nykyisen rakenteen.
- Oikeusministeriö on katsonut myös, että esityksessä olisi tullut selostaa miltä osin olisi mahdollista nojautua Seveso III –direktiivin mahdollistamaan liikkumavaraan (erit. 22 artikla) sekä 22 artiklan soveltamisesta 31 ,32 ja 104 g §:n osalta.
  - Seveso III –direktivin 22 artikla koskee toimivaltaisen viranomaisen harkintaa siitä, että voidaanko joku tieto jättää antamatta. Ei sovellu tähän säännökseen.

Vastine - Kemikaaliturvallisuuslaki

- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto kommentoi myös kemikaaliturvallisuuslain puutteita lupamenettelyn osalta tilanteissa, joissa luvanhakijan turvallisuutta pitäisi pystyä arvioimaan.
  - Edellä mainitut Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ehdottamat lisäykset vaativat perusteellista selvitystä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että niitä ei tulisi tämän muutosehdotuksen mukana lisätä.

Vastine - rakentamislaki

Kuntaliiton lausunnossa esitettiin säädettävän asiasta erityislailla, joka voisi olla määräaikainen.

- Ympäristöministeriön on valmistelussa arvioinut toteuttamistapaa ja päätynyt esittämään asian rakentamislain muutoksilla siten, että asiassa tukeudutaan monilta osin puhtaan siirtymän vastaaviin säännöksiin. Näemme ministeriössä tarpeen laille jatkuvana maailman tilanteen takia, joten emme ole päätyneet esittämään asiaa määräaikaisena.

Muutamissa lausunnoissa tuodaan esiin huoli esityksen vaikutuksista kuntien kaavoitukselliseen itsemääräämisoikeuteen. Esimerkiksi Kuntaliitto kantaa yleisemmin huolta kuntien mahdollisuuksista ohjata alueidenkäyttöään sekä vaikutusmahdollisuuksien kaventamisesta lainsäädännössä.

- Ympäristöministeriö toteaa, että kaavoitus on ensisijainen menettely alueidenkäytön ohjauksessa. Tässä tapauksessa esitetyllä poikkeuksella on kuitenkin erityinen ja perusteltu tarve. Näemme kuitenkin, että ehdotus on hyvin perusteltu, tarkkarajainen ja oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään nähden. Myös professori Häkkäsen näkee lausunnon perusteella rajoittavan vaikutuksen kunnan kaavoitusmonopoliin maltilliseksi (kohta 14).

Rakentamislain muutosesityksen 43 c § - Eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa

Muutamassa lausunnossa esitetään pykälän otsikon muuttamista loogisemmaksi seuraavasti: ”*Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupa*”.

- Mikäli ympäristövaliokunta katsoo, että ehdotettu muutos selkeyttäisi sääntelyä, ympäristöministeriön näkemyksen mukaan otsikkoa voidaan muuttaa lausunnoissa esitetyllä tavalla.

Kuntaliitto esittää, että kunta tulisi mainita päätöksentekijänä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvassa.

- Ympäristöministeriön ei kannata esitetyn muutoksen tekemistä, sillä katsomme tärkeäksi, että luvan hakijan niin pyytäessä olisi tätä menettelyä käytettävä ja asia sillä ratkaistava, jotta esityksen tavoitteet sujuvasta prosessista täyttyvät.

Oikeusministeriö toteaa lausunnossaan, että olisi perusteltua säätää lausunnon osalta selkeämmin puolustusministeriön tehtävästä antaa kyseinen lausunto toiminnanharjoittajan hakemuksesta.

- Ympäristöministeriö pitää ehdotusta perusteltuna ja kannattaa sääntelyn tarkentamista tältä osin.

Rakentamislain muutosesityksen 43 c § - Eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa

Helsingin rakennusvalvontapalvelut esittää lausunnossaan, että lain 43 c §:n 4 momenttia tulisi muuttaa siten, että toimivalta poiketa maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan käsittelyssä rakennuspaikkaa ja sen kokoa koskevasta rakennusjärjestyksen määräyksestä osoitettaisiin kunnalle eikä kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.

- YM ei kannata esitetyn muutoksen tekemistä 4 momenttiin. Näkemyksemme mukaan kunnalla on jo nykyisin laajat mahdollisuudet ohjata toimintaansa ja päättää menettelytavoista. Arviomme mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisella on parhaat edellytykset ratkaista kyseiset asiat.

Ympäristöministeriö on käynyt läpi myös Porin kaupungin rakennusvalvonnan lausunnossa esitetyt muutosehdotukset 43 c §:ään.

- YM ei kannata tehtävän esitettyjä muutoksia, sillä näemme tärkeäksi, että luvan hakijan niin pyytäessä olisi tätä menettelyä käytettävä ja asia sillä ratkaistava, jotta esityksen tavoitteet sujuvasta prosessista täyttyvät.

Rakentamislain muutosesityksen 46 b § - Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset

RT ry ja Rakennuspooli tuovat lausunnoissaan esiin, että kiireellisissä tilanteissa olisi hyvä, jos maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos voisi sijoittua tarvittaessa yleiskaavoitetulle alueelle, vaikka hanke ei täysin vastaisi yleiskaavan aluevarausta. Samalla ehdotetaan kohtien 1 ja 2 mukaisten edellytysten poistamista. Samoin professori Häkkäsen lausunnossa nähdään 1 kohta ongelmallisena, jonka vuoksi olisi parempi, että kyseinen vaatimus joko poistettaisiin edellytysluettelosta kokonaan tai sitä ainakin merkittävästi lievennettäisiin (kohdat 10 ja 13).

- YM ei kannata lausunnoissa ehdotettujen muutosten tekemistä. Korostamme sen tärkeyttä, ettei yleis- eikä maakuntakaavan toteuttamiselle aiheutettaisi merkittävää haittaa juuri niiden syiden vuoksi, joita esimerkiksi Kuntaliitto, Syke ja Luonnonsuojeluliitto lausunnoissaan asiaan liittyen esittävät. HE:n mukaan merkittäväksi haitaksi katsottaisiin esimerkiksi tuulivoimarakentamista koskevassa yleiskaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden rakentamisen estyminen tai muun suoraan rakentamista ohjaavan yleiskaavan toteuttamisen estyminen. Soveltamisalaan kuuluvat tuotantolaitokset ovat tarkoitus muutoinkin sijoittaa pääsääntöisesti alueille, joille ei ole suunniteltu muuta käyttöä.
- Emme myöskään näe, kuinka esitettyä kynnystä ”merkittävää haittaa” voitaisiin enää professori Häkkäsen esittämällä tavalla nostaa ilman, että kokonaan edellytys poistettaisiin.

Rakentamislain muutosesityksen 46 b § - Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset

RT ry ja Rakennuspooli ehdottavat tulkintahaasteiden poistamiseksi lisäksi seuraavia muutoksia:

4) **maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen** sijoittamisluvalla ei aseteta maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuteta sellaista kohtuutonta haittaa, joka **maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen** sijoittamisluvalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää.

5) rakennuspaikka on sijainniltaan sellainen, että se mahdollistaa myös **tuotannon kannalta** tarvittavat varoalueet.

- YM mukaan lisäysehdotus koskien kohtaa 4 täsmentäisi edellytystä, joten kannatamme esitetyn muutoksen tekemistä.
- YM mukaan 5 kohtaan ehdotettu lisäys ei täsmentäisi edellytystä, sillä se nähdäksemme rajaisi pois esimerkiksi ulkopuolisten turvallisuuteen liittyvät varoalueet. Tämän vuoksi emme kannata kohdan 5 muuttamista ehdotetulla tavalla.

Helsingin rakennusvalvontapalvelut esittää, että olisi tarpeen lisätä sijoittamisluvan myöntämisen edellytyksiin maininta rakennuspaikan riittävästä koosta.

- YM ei kannata tässä yhteydessä riittävän koon nimenomaista lisäämistä edellytyksiin, koska esimerkiksi maininta ”riittävästä koosta” olisi sääntelyteknisesti epätäsmällinen. Rakennuskohteen on joka tapauksessa täytettävä rakentamislain 5 §:n mukaiset rakentamisen ohjauksen lähtökohdat sekä rakennuspaikan oltava kooltaan sellainen, että sekä rakentamislain että kemikaaliturvallisuuslain vaatimukset voidaan täyttää asianmukaisesti.

Rakentamislain muutosesityksen 46 b § - Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvan edellytykset

Lupa- ja valvontavirasto esittää, että kyseinen sijoittamisen edellytys (kohta 7) muutetaan muotoon: *Rakentaminen on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista*. Myös Luonnonsuojeluliitto ehdottaa lausunnossaan, että rakentamislain 46 b §:n 1 momenttiin on lisättävä kaksi uutta kohtaa: ”14) *rakentaminen on sopivaa maisemalliselta kannalta eikä vaikeuta erityisten luonnon- tai kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä eikä virkistystarpeiden turvaamista*; 15) *rakennuskohde soveltuu rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä täyttää kauneuden, korkeatasoisen arkkitehtuurin tai sopusuhtaisuuden vaatimukset*”.

- YM pitää edellä esitettyjä lisäysehdotuksia sinänsä perusteltuina, mutta ei kannata niiden lisäämistä sellaisenaan sijoittamisen edellytyksiin. Edellytyksiä valmisteltaessa on pyritty huomioimaan kyseisten tuotantolaitosten erityispiirteet sekä oletettu sijoittuminen syrjäisille alueille. Lisäksi ilman erillisiä lisäyksiäkin on otettava huomioon rakentamislain 5 §:ssä säädetyt rakentamisen ohjauksen lähtökohdat - esimerkiksi se, että rakennuksen on sovelluttava rakennettuun ympäristöön ja maisemaan sekä oltava kaunis, arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen tai sopusuhtainen. Osittain näemme myös, että samoja näkökulmia käsitellään jo muissa sijoittamisen edellytyksissä

Rakentamislain muutosesityksen 63 b § - Kuuleminen ja tiedottaminen maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

RT ry tuo lausunnossaan esiin, että ilmaus *yleisö, jota asia koskee,* on hyvin laaja ja mahdollistaa hybridivaikuttamisen. RT ry ehdottaakin, että 2 momentissa noudatettaisiin osallistumisen suhteen puhtaan siirtymän sijoittamisluvan laajuutta, seuraavasti: *Kunnan on lisäksi varattava kunnan jäsenille ja osallisille tilaisuus esittää mielipiteensä lupahakemuksesta, joka koskee rakennusta hankkeessa, johon sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia.* Professori Häkkänen toteaa lausunnossaan, että osallistumisoikeus voitaisiin määrittää myös suppeammaksi (lausunnon kohta 21).

- Ympäristöministeriö ei kannata ehdotetun muutoksen tekemistä. Seveso III-direktiivissä korostetaan sen tärkeyttä, että nimenomaisesti yleisöllä, jota asia koskee, olisi hyvissä ajoin ja riittävin tiedoin mahdollista esittää direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta tuotantolaitoksesta mielipide. Århusin yleissopimus lähtee samoista lähtökohdista. Asiassa on otettava huomioon, että menettely sovellettaisiin erilaisiin tuotantolaitoksiin kuin mitä puhtaan siirtymän sijoittamisluvassa. Kun kyse on yleisvaarallisesta tuotantolaitoksesta, johon liittyy suuronnettomuusriski, korostuu laajan osallistumisoikeuden merkitys.

Rakentamislain muutosesityksen 67 a § - Lausunto puhtaan siirtymän tai maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupahakemuksesta

Lupa- ja valvontavirasto esittää lausunnossaan, että ehdotetun 67 a §:n 2 momentissa tulisi erikseen mainita, että lausunto on pyydettävä myös Lupa- ja valvontavirastolta.

- Ympäristöministeriö ei kannata esitettyä lisäystä, sillä emme pidä tarkoituksenmukaisena luetella laissa kaikkia yksittäisiä viranomaisia, kuten Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa tai Lupa- ja valvontavirastoa. HE:n mukaan lausunto pyydetään muilta valtion viranomaisilta, joiden toimialaa lupahakemus merkittävästi koskee.

Rakentamislain muutosesityksen 68 a § - Määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle ja seuraamukset määräajan laiminlyömisestä

Helsingin rakennusvalvontapalvelut tuo lausunnossaan esiin, että ehdotetun 68 a §:n tulisi sekä puhtaan siirtymän sijoittamisluvan että maanpuolustukselle tärkeän sijoittamisluvan osalta säätää kuuden kuukauden määräajan alkavan siitä, kun sijoittamislupahakemus on pantu vireille kunnassa, ei rakennusvalvonnassa.

- YM ei kannata esitetyn muutoksen tekemistä. Näkemyksemme mukaan kunnalla on jo nykyisin laaja harkintavalta ja mahdollisuus päättää omista sisäisistä toimintatavoistaan. Arvioimme myös, että kunnan rakennusvalvontaviranomaisella on parhaat edellytykset käsitellä ja ratkaista kyseiset asiat sekä seurata määräaikojen toteutumista osana omaa lupaprosessiaan.

Ehdotettu uusi pykälä 178 a § - Käsittelyn kiireellisyys

RT ry ja Rakennuspooli ehdottavat lausunnoissaan, että lakiesitykseen olisi lisättävä uusi pykälä, jossa säädettäisiin käsittelyn kiireellisyydestä, seuraavasti: *Tässä laissa tarkoitettua maanpuolustuksellisesti tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisenä.*

- YM ei kannata uuden ehdotetun uuden pykälän lisäämistä sen takia, että tässä esityksessä ei ole esitetty vastaavasti myöskään tuomioistuimelle tarvittavia lisäresursseja. Kyseessä ei ole budjettilaki, jossa olisi erikseen arvioitu kiireellisyys -vaatimuksesta koituvat lisäresurssitarpeet.
- Nähdäksemme hallintotuomioistuimille on hyvät edellytykset arvioida käsittelyn kiireellisyys ilman erillistä velvoitetta. Perusteluna maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittaminen olisi oletettavasti hyvin merkittävä.
- Lisäksi OM toteaa lausunnossaan, että käytännössä tämä on johtanut tilanteeseen, jossa kiireellisesti käsiteltäväksi säädetyt asiat eivät tule käsitellyiksi merkittävästi nopeammassa aikataulussa kuin muut hallintotuomioistuimiin saapuvat asiat.

Rakentamislain muutosesityksen 179 b § - Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta

RT ry ja Rakennuspooli esittävät lausunnossaan, että valitusoikeudet ovat huomattavasti laajemmat kuin rakentamislaissa yleensä, mikä mahdollistaisi hybridivaikuttamisena tehdyt valitukset. Lausunnon perusteella valitusoikeutta olisikin ehdottomasti kavennettava siten, että se vastaisi puhtaan siirtymän sijoittamisluvan laajuutta. Professori Häkkäsen lausunnossa (kohta 22) todetaan, että valitusoikeutettujen piiri voitaisiin säännellä pitkälti samalla tavoin kuin se on tehty puhtaan siirtymän sijoittamisluvan osalta RakL 179 a §:ssä.

- YM pitää tärkeänä, että valitusoikeus varataan HE:ssä ehdotetulla tavalla nimenomaisesti yleisölle, jota asia koskee. Seveso III -direktiivissä korostetaan sitä, että nimenomaisesti yleisölle, jota asia koskee, taataan muutoksenhakuoikeus (artikla 23 b).
- Seveso III-direktiivin lisäksi Århusin yleissopimus perustuu samalle periaatteelle laajasta osallistumis- ja muutoksenhakuoikeudesta tilanteissa, joissa hankkeeseen liittyy merkittäviä riskejä tai ympäristövaikutuksia.
- Samat lähtökohdat esiintyvät professori Häkkäsen lausunnossa (kohta 22).

Rakentamislain muutosesityksen 179 b § - Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta

- Seveso III-direktiiviä koskien on käynnissä Euroopan komission käynnistämä rikkomusmenettely. Koska esityksessä säädetään nimenomaisesti direktiivin ydinalueelle kuuluvista tuotantolaitoksista ja niiden sijoittamisesta, olisi tässä esityksessä tarkoitus varmistaa direktiivin vaatimusten täyttyminen, vastaavalla tavalla kuin talousvaliokunta päätti aiemmin tehdä kemikaaliturvallisuuslain osalta, käyttämällä direktiivin mukaista terminologiaa (TaVM 38/2021 vp).
- Ehdotuksella nimenomaisesti mahdollistettaisiin myös kaavoitusprosessin ja siihen liittyvän muutoksenhaun ohittaminen, minkä vuoksi valitusoikeuden kattavuus on perusteltua.
- Kun kyse on yleisvaarallisesta tuotantolaitoksesta, johon liittyy suuronnettomuusriski, korostuvat oikeusturvanäkökohdat.

Rakentamislain muutosesityksen 179 b § - Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta

- Näkemyksemme mukaan esityksessä olisi turvattu riittävä muutoksenhakumahdollisuus, vaikkakaan se ei ole yksi yhteen kaavoituksen kanssa, eikä sitä ole aikaisemmin rakentamisen ohjauksessa käytetty.
- KHO:lta pyydettiin erikseen vielä kommenttia koskien valitusoikeuksia. Korkeimman hallinto-oikeudella ei ollut huomauttamista hallituksen esityksessä ehdotetusta säännösratkaisusta.

- OM lausunnossa tuodaan esille, että hallituksen esityksessä esitettyjen sääntelyratkaisujen tueksi on esitetty erityisesti EU-oikeuteen ja sen sisältämään liikkumavaraan kiinnittyviä näkökohtia. Tällainen perusteellinen arvio sen sijaan puuttuu RT ry:n lausunnosta. Erityisesti EU oikeudesta seuraavat reunaehdot tulisi ottaa huomioon myös Rakennusteollisuus RT ry:n ehdottamien muutosten oikeudellista perusteltavuutta arvioitaessa. Ympäristöministeriö yhtyy oikeusministeriön näkemykseen ja viittaa edellä muun muassa Seveso-direktiivistä todettuun.

Rakentamislain muutosesityksen 179 b § - Valitusoikeus maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamisluvasta

Lausunnoissa nousee erityiskysymyksenä esille rekisteröityjen yhdistysten valitusmahdollisuudet ja niihin liittyvän kansallisen harkinnan mahdollisuus.

- Näkemyksemme mukaan järjestöillä on tärkeä olla valitusoikeus.
- Tämä ei tosin tarkoita, etteikö esitettyä valitusoikeutta voisi tarkentaa. Kuten professori Häkkäsen lausunnossa esitetään (kohta 37), kansallisella lailla voidaan jo direktiivin sanamuotojenkin mukaan asettaa ympäristöjärjestöjen valitusoikeuden syntymisen edellytykseksi tiettyjä vaatimuksia.
- Jos ympäristövaliokunta katsoo tarpeelliseksi, että rekisteröityjen yhdistysten valitusoikeutta olisi syytä esityksessä tarkentaa nostamalla määritelmät perusteluista säädöstasolle, ehdotamme sen tekemistä vastaavalla tavalla kuin on tehty kemikaaliturvallisuuslaissa – käytännössä nostamalla vastaavat määritelmät, jotka ovat kemikaaliturvallisuuslaissa myös rakentamislakiin.

Rakentamislain muutosesityksen 186 a § - Maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen rakentamisen aloittaminen ilman lainvoimaista poikkeamislupaa

OM tuo lausunnossaan esiin, että jää epäselväksi, miksi on tarve erikseen säätää, että ehdotetun 2 momentin mukaan vakuuden asettamisvelvollisuus ei koskisi valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää. Lausunnossa katsotaan, että vakuutta koskevan rajauksen merkitys jää epäselväksi. Lisäksi Rakennustarkastusyhdistys esittää lausunnossaan, että aloittamisoikeus tulisi laajentaa koskemaan kaikkia poikkeamis- ja sijoittamislupapäätöksiä.

- YM näkemyksen mukaan viittaus valtioon, kuntaan ja kuntayhtymään on tarpeellinen. Tarkoituksena on noudattaa vakuuden osalta vastaavaa sääntelyratkaisua kuin rakentamislain 78 §:ssä säädetystä aloittamisoikeudesta, jossa vastaava poikkeus on säädetty.
- Lisäksi on mahdollista, että kyseessä oleva tuotantolaitos ei olisi räjähteitä tai aseita valmistava tehdas, vaan muu sellainen tuotantolaitos, joka voi olla myös kunnan tai valtion omistuksessa. Tämän vuoksi säännöksessä olisi tarpeellista viitata esitetyllä tavalla valtioon, kuntaa ja kuntayhtymään – siten kuin on tehty myös rakentamislain 78 §:ssä.
- YM ei kannata tehtävän RTY:n ehdottamaa laajennusta tämän esityksen yhteydessä. Tarkoituksena olisi varmistaa, että tämä esitys olisi mahdollisimman tarkkarajainen ja täsmällinen, koska aloittamisoikeuteen liittyy keskeisesti kysymykset myös muutoksenhausta ja oikeusturvasta

Rakentamislain muutosesityksen voimaantulosäännös – ehdotus säännösten takautuvasta soveltamisesta

RT ry ja Rakennuspooli ehdottavat lausunnossaan, että lakiesityksessä ehdotettuja säännöksiä voitaisiin soveltaa takautuvasti sellaisiin tapauksiin, jotka ovat jo hallintotuomioistuimessa käsittelyssä.

- YM ei kannata ehdotusta. Yhdymme asiassa OM lausuntoon, jonka mukaan RT ry:n lausunnossa esitetyn kaltainen lain takautuvaa soveltamista koskeva sääntely olisi vastoin hallintomenettelyn ja hallintoprosessin keskeisiä lähtökohtia.
- Muutosehdotukseen liittyy eräitä haastavia valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä – toki niiden ajankohtaistumiseen vaikuttaa esityksen sisältö. Nähdäksemme ehdotusta voitaisiin yleisellä tasolla pitää sekä yleisten oikeusperiaatteiden (taannehtivan lain kielto, luottamussuoja, oikeusvarmuus ja ennakoitavuus) että jopa vallan kolmijako-opin mukaan hankalana, jos asia muuttuisi uuden juuri siihen asiaan kohdennetun lainsäädännön takia kokonaan toiseksi kesken tuomioistuimen ratkaisuharkinnan.

Rakentamislain muutosesityksen voimaantulosäännös – ehdotus säännösten takautuvasta soveltamisesta

- Kuten todettua, asian valtiosääntöoikeudellisessa arvioimisessa vaikuttaa hallituksen esityksen sisältö – eritoten ne takautuvasti sovellettavat säännökset, jotka muuttaisivat esimerkiksi aineellisoikeudellisia sääntöjä tai vaikuttaisi muutoksenhakuoikeuteen kesken tuomioistuin käsittelyn.

- Lakiesityksen sisällöstä riippuen, asiassa olisi erikseen arvioita vaikutukset esimerkiksi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytyksiin (PL 21 §) ja oikeusvaltioperiaatteeseen, joka sisältää vaatimuksen oikeusvarmuudesta ja luottamuksen suojasta (PL 2.3 §).

- Vastauksessa on konsultoitu pyynnöstä myös korkeinta hallinto-oikeutta.

Vastine – molemmat lakimuutosehdotukset

- Oikeusministeriö katsoi, että laissa ei ole säädetty edellytyksistä, joita puolustusministeriö arvioisi kemikaaliturvallisuuslain 25 b §:n mukaista lausuntoa antaessaan.
  - Hallituksen esityksen perusteluissa on tarkemmin avattu määritelmän taustoja. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että kyseisiä kohtia ei ole syytä ottaa kriteereiksi säännökseen. Maanpuolustus –termi on yleismerkityksellinen ja puolustusvoimien toimintaa koskeva lainsäädäntö ohjaa myös puolustusministeriön toimintaa.
- Rakentamispooli ja Rakennusteollisuus RT ry kommentoivat myös kemikaaliturvallisuus- ja rakentamislain säännöksiä koskien muualle kuin asemakaava-alueelle sijoittamisen huomioimisesta laissa. Porin kaupunki esitti puolestaan, että tuotantolaitos voitaisiin sijoittaa rakentamislain 43 §:n perusteella.
  - Rakentamislain muualle kuin asemakaava-alueelle sijoittamista koskevissa säännöksissä ei ole huomioitu Seveso III-direktiivin säännöksiä.
- Luonnonsuojeluliitto kommentoi, että poikkeussääntelyn piiriin kuuluvia tuotantolaitoksia olisi syytä rajata siten, että nyt ehdotettu sääntely koskisi pääasiallisesti Suomen puolustusvoimien hankintoihin ja kansalliseen käyttöön kohdistuvia hankkeita.
  - Joustavuus on haluttu säilyttää sen vuoksi, että tuotantolaitosten taloudellinen kannattavuus turvataan.

Kiitos!